

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОШТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

БРОЈ 23.

НА ЦЕТЊЊУ, У СУБОТУ 22. СЕПТЕМБРА (4. ЛИСТОПАДА) 1873.

ГОДИНА 1.

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“ излази један пут недељом. Стаје: за ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ год. 4. 5; по год. 3; четврт год. 4. 1. 50. и. За СРБИЈУ г. 4. 7; по г. 4. 3. 50.; четврт 1. 75. За све друге земље год. 4. 8; по год. 3; четврт год. 4. 2. 30. и. Цена за сваку копију, Предплата и све наручбине шиљу се администрацији, а дописи уредништву на Цетње.

БРАЋО СРБИ!

Наша браћа у Босни ужасно трне. Од пропасти самосталности цјелокупне српске државе — она је гинула Турцима, а сад је грплење њихово превршило сваку мјеру. Да ни се помогне, марше се покрећути, можда брзо и њихова и сва српска снага.

Но међутим имао пред очима знатац број Срба из Босне у претешкој, и највећој невољи.

То су Срби Бочњаци, који су од зулуца валије босавског, Мустафа Асим паше, пребјегли у Аустрију.

Они се сада вратити не могу, јер их у отачбину њиховој чека смрт, а у туђинству пропаст.

Помогнимо за то браћа својој!

Црна Гора није у изобиљу, нарочито сада у овој оскудној години, али то смо увијек, колико може, пружиће им помоћ. То се исто надамо и из других српских и Србима пријатељских крајева, нарочито из Боке и Далмације.

Ма ћемо радо пријати сваки и најмањи родољубни прилог и оправљати трпећима, а у листу допнјемо имена приложника.

Сами врлажемо 4. 20.

Цетње, 20. Септ. 1873.

Ур. „Глас Црногорца“.

СТАЊЕ ШПАНСКЕ РЕПУБЛИКЕ.

Када је Амадеј Савојски овај великодушни примјер владоцима у овом преображавању љуцкога друштва дао, оставив круну и престо шпанске краљевине у мадридском музеуму а владу у рукама најбољих патриота шпанских, тада је монархија у Шпанији са свијем природном снагом за владу умрла.

Арбуесови потоци, и остале наказе људске што шпанску инквизицију светом називљу и њене најстраховитије целите као светитеље славе, — могу и још грађански рат распаљивати подижући глуми и прости народ у име Христа да грезне у братској крви; могао би и још који монарх за кратко врпјеме сјести на шпански престо — то је све могуће, чаче паравно.

Монархија је петина сама по себи умрла, али су њени плодови остали и зла трава што се њеним аманитом распрострла по оној несрећној земљи. И док дух времена не прероди оне гомиле што попове као стока слуша, док свјетлост истине перашћера мрак што покрива лаж и опачине црних легија, република се неће моћи коначно утврдити, ни слобода започети своје благодатне последице на свијет изнашати.

Борба ће се дакле и још бити између монархије и републике; али је прва већ у гроб сашла а друга се тек развија и јача, за то је извјесна коначна победа ове последице.

Али ова млада република има и још једног непријатеља ништа мање опаснијег и беснијег од првога противу себе. То је демагогија, њека врста мантијих људи, која је вазда била најопаснија за слободу, којој су идеал најгрознији злочини француске револуције, која слави царишћу комуу, која иде да разори све постојеће, и саму фамилију, да угаси најсветије осјећаје, па да облада — првобитни хаос.

Ти мантији људи већ имају градова и бродова у својим рукама, већ су републици раг огласили

и очајно се под заставом слободe и напретка противу ње боре на југу, док су на сјеверу попови под заставом Део Карлоса окупили педесет хиљада војске, која цустици и харачи земљу као да су је варваски чопори поплавили.

Осим ова два зла, републици шпанској пријети много и разузданост војске, што се под њеном заставом противу та два непријатеља бори.

Еле је стање у Шпанији до тога дошло да је само изванредне мјере, диктаторство спаенти може од вишијех и даљијех ужаса грађанског рата и коначног братског истребљења.

Иза диктаторства повјестница пас учи да обично тиранија владу предузима. По то зависи од човјека у чијим се рукама налази диктатура. Срећом шпански кортеси повјерше је човјеку, којег човјечанство данас слави као најизбранијег апостола и носоца слободe.

Тај је човјек Емилио Кастелар — прави аићео хранитељ, који бди над Шпанијом.

Пошто краљ оде и земљу остави изненада без какве врховне власти, г. Кастелар је био онај, који ју је спасао од анархије, и пошто је конституише Кортесе у најбољем реду сазвао, повуче се у приватан живот да као прости грађанин живи.

Од тада се више влада проијенило а стање је све већа мучније поставало, и кад се више није могло даље опет је требало Кастелару судбину Шпаније и републике у руке предати, али му је требало и власт предати, којој само име диктаторско дали, коју је г. Кастелар и примио.

Дакле је тај слављени Кастелар постао од једном диктатором?!

Јест и пред овиме призором наша памет зауставља се још више дивећи се него када оно исти човјек остави послје надвладанијех опасности највише достојанство у држави, па се у приватан живот повуче.

„Подигнуће се можда оптужбе противу мене, да нијесам вјеран својим начелима. Ја сам приправан: нека ми изгине име, нека ме будући нараштаји проклињу, нека ме савременици презиру. Немари ништа. Ја сам доста живио, само нека република живи, и прије свега нека и ми отачаство живи“.

Ово је Кастеларов одговор на замијерања а можда и грђе, које ће малодушје и злоба на њега просути, одговор који ће повјестница сачувати за примјер свијема ошјема, који желе патриотима се називати.

Ми се не можемо надати да ће Кастеларова влада одољети толикијем непријатељима републике, али од њене мудрости и умјерености може се очекивати унутрашњи ред и дисциплина у војсци, што је први услов коначном утврђењу републике.

Из ових редака може се видети, да ми вјерујемо у републику шпанску, и да држимо да се неће моћи више монархија повратити или бар утврдити. Ово наше увјерење подрјењује доста и стање ствари у Француској, па које ћемо се првом приликом обазрети. А особито оно се описива на овиме ријечима истога Кастелара:

„Ријека времена невраћа се никад своје врелу: човјечја савјест неће се никад више скучити под јарам лозача инквизиције, монастири неће више оживјети, а љуцка је свјест, љуцки је разбор за увијек осудило монархију“.

ИЗ БОСНЕ.

Мукама нашим нема краја и сваки даном све су јаче муке што их ми трпимо; већ је све Христијанство босанско изнемогло — јер што није у тавницу бачено, то је до голе душе оглобљено. — Асим паша — из узрока што види десетак табора бошњака и у њиховијем рукама чебану и оружје сад је истом постова права азијатска крвождера; свој до шест стотина нејаке дивјеце, стараца и старих жена што осталоно без крова и хљеба; отцове и мужеве пак у тавницу вргоше а њихово имање под печат метнуо и на бубањ продаје, те Турци имаће кеје више стотина дуката вриједи за неколико цванцика присвајају — а сирочадма овим забрањено је под највећу казан и кору хљеба додати. Један оца одведен је у Бања-Луку и у тавницу је бачен — што се усудио — једно нејако дијете својој кући одвести и нахранити га и Турцима се пекии ово већ додијало — ал го може данас против Асим паше, који сву мећ у рукама има — и сваки даном све већа зулуке чини. — Наша молба на христијанско велесиле, што љубезна паша браћа у Бечу предадоше оштеде као све до данас глас вишијућег у пустињу — ал тако је јер се Христијана јер се Славен тиче — од кога да тражимо помоћ? Небо је високо и земља је тврда! а јадна раја остављена од сваког, и предата Асим паше — да је утамани — дванајести је ово час — за мадо па ће нао и нестати — јер ми себе снасти не можемо. Русија има посла у Кипу, да спаж народ од њиховог јарма ослободи; Аустрија — за коју вели Асим паша да је у договору са христијанским трговцима у Босни и да је код ових квије ухватио, где траже од ње неколико топова. Она ово лажно подметање Асим паше са ћутањем прелазни и ништа не чини — да би за ово Асим пашу код порте на одговор позвала. — Тако Асим паша — сад Русију сал Аустрију подмеће — да оне у договору са Христијанима против царства раде, да би што боље нас оглобио и утаманио и хоће своју вољу да испуни, јер што платити не може тај се у тавницу баца и тамо га до смрти муче — тако су и Алексу Чебедића до смрти измучили — и кад су видили — да му више живота нема — они га пустише — ал послје неколико дана од претрпљени мука умрије — Асим паша силне је повце глобљење себи прикупио — којим ће себе у Стамболу знати одкупити — као и све паше у Турској што чине — да Христијанство истребе — Турци Босанци ово чекају па онда имају свој посао — они ће се опростити Асим паше — и имајући у рукама војску и чебану зраћеду против Стамбола се окрцнути — јер и њива је које додијало — што паше цариградско по Босни чине — и веће кад раја нестане — онда би они били — на којима би паше свој пљен чинили. — Нека пазе добро они у Цариграду шта раде — нек повјерују пашама, који на рају сванта потварају — раја ничим до данас није показала да свог наднигу не дуби и да му није вјерва и кад се год са молбом и тузбом на свог наднигу обратила — то је све онда чинила — кад се у највећим мукама надавила — као и данас што је. — Ал у Стамболу пису никад ово послушати и ако су какву комисију послали то су предвидио чинили — и послали људе — који се нашама у договор стајаше и свагда се честивим вадаши одговорило да је раја крива. — Тако је и сад била једва комисја изаслана у Врбасу код Јајца — гдје су Христијани страдали да се види; ова је исингала догађај — и послали Асим паше; по валивиши Асим паша да се и сама комисја освједочила — да су Христијани правди Бога страдали, поврати истрагу и даде строг налог да му се има тако јавити да су Христијани криви. Ово оп наравно хоће да се

— да своја недјела покрије — а јадна раја — остаће крива — и све лок је жива — за то се стара и она ивајдарска потурица Кечит — који је у царској служби — и са Асим пашом ведри и облачи. — У највећим нашим мукама — ево и данас подижемо свој глас и молимо честитог падишу — ако ово наше мучење што од Асим паше трпимо није са његовом вољом и његовим знањем — нек позове Асим пашу на одговор у Стамбол — ал уједно нек позове све мутесарифе — кајмекаме — муктије и кадије — јер ако ове садање у Босни и даље остави нема нама помоћ — јер неби ни сам Асим паша све ово могао чинити што чини — да му пису на тако бездјелје ови у помоћи. — А сад ово што рекосмо овђе све је истинито — и да би се и порта увјерила — ево ми и Дервиш паша Тескередић и Амид бег Кулановић оба царски чиновници — Турчина у Босни рођена — који скоро у Цариград одоше — нека порта оба ова упита а ми смо освједочени — да ћеду ови по души наше страдање посвједочити. Кад оно прије неколико година у Румунији неки Јевреји казњени бјеху — тада у читавој Јевропи свиколики Јевреји подигоше код своји владара глас свој да се изтрага поведе — знамо добро што је све у Инглешком парламенту рађено. — Еј Србији и Црна Гора — а гдје је ваш глас? Немојте се покајати! Немојте се покајати!!!

ТУРЦИ У ЈЕВРОПИ.

(Свршетак.)

У новије вријеме застало је прогањање Османлије услед постанка дипломатског грдила, тако званог „источног питања.“ Источно питање састојало би се у томе, која државна организација има да ступи на мјесто пропале Турске на балканском полуострву. Инглешка и Француска (ова посљедња данас већ мање) хоће да сачувају своје трговачке и материјалне интересе, сувише боје се, да Русија не освоји балкански полуоток и своју власт непростре до Воеводине, па за то хоће да ријеше источно питање реформама, преустројством турског скитачког племена, а сама Турска да се одржи. Као што је источно питање умјетнички и силом створено, тако је и цивилизована Јевропа нов поглед на стање у Турској усвојила. Она је огласила Турску способном за живот, а за Хришћане у Турској, које Турци петстотина година гњечилише најпечовјечније, говори, да нијесу за цивилизацију, да нијесу дорасли за самостални поратни живот и да нагињају интересима руским, који су противни слободи. Чисто не може човек вјеровати, колико се просуло глупости, незнања и неваљалства у новије вријеме, у штампаним и усаборним, да се заведе јавно мњење. Јевропа хоће силом да заборави сву ужасну и срамну, трулу азијатску владу за више од четири вијека, а пропушта међутим гласове, који говоре, са сажалењем о „сиромашинијем добријем Турцима,“ који не троше зној и труд Хришћана, да беспослено проводе свој ђеф, који говоре да су Грци неваљали и лијени, те им свакојаке пороке намећу, да су Србијанци свињари, а јуначки Црногорци, који већ петстотина година бране своју слободу и народну независност, да су „разбојници“ и „људи што главе сјеку.“

Да ту глупост и неваљалство разчистим — задатак је ове књиге моје „Турци у Јевропи.“ Ријешење тога грдила, које су владе и дипломатија „источним питањем“ назвали, нестоји у томе, хоће ли која од великих сила, Русија, Аустрија, Француска или Инглешка завладати на Воеводину, него у коначном ослобођењу петнајест милиона јужнијех Славена и Грка на балканском полуоток, испод јарма проклетог народа, који је неспособан за владу по својој народној особности, по својој религији и по својој друштвеном уређењу. Јесте и остаје срамота за све велике силе, да један милион Турака држи у ропству петнајест милиона Хришћана.

Сви народи, југославенски и грчки, који у турском ропству чаме, потпуно су способни да образују своју самосталну, слободну државу. Да ти народи нагињу руском господарству, то је срамна лаж, тек да се сумњиче, а у истини они једино теже за својим народним ослобођењем и уједињењем. Симпатије, које они осјећају према Русији, потичу једино из сроства и из те околности, што Русија, једна од велесила потпомаже њихову тежњу за ослобођењем.

Турски елемент нема у себи животне снаге и он свакијем данм изумире. Влада Турака у

Јевропи нити је потребна, нити је могућа. Појевропиту турски народ, обратити турску владу у јевропску исто је немогућа; или јевропске велесиле морају изнаћи начин, како да се турски личност у јевропску препороди. многоженство у Турској укине, турски породични живот постане јевропски, назови исламства искорјене, а турски народ са свијега хришћанским народима на Балкану измври. Све реформе, које су до сад на наваљивање велесила у Турској предузимане значиле су само замазивање и поправљање неправих одношаја и ограничавању се једино на Цариград, и још неке веће вароши, па и те су забациване и никада неће бити у стању Турску препородити. Ислам не може се никад и никако довести у склад са данашњим напретком времена. „Non possumus“ чврсто је и у турскога свештенства. Интереси султаноци и великога муктије тако су тесно скопчани, да један или други никакве значајније промјене недопушта. Одлучни уплив улеме оснива се као и апсолутна моћ султаноци, на корану.

Ријешење источног питања састоји се дакле у разорењу јевропске Турске и подигнућу новијех демократских држава на мјесто ње, које би стојале све у федеративном савезу. Србија, Грчка и Црна Гора имају главну улогу у томе дјелу. Уз данашњу Србију придружила би се Бугарска, Стара Србија и Румунија, с Црном Гором била би Босна Херцеговина и Арбапија, а с Грчком Румелија и грчки народ у Епиру, Тракији и Македонији. Цариград био би слободно пристајиште јевропско.

Моја књига посвећена је тежњи да се тако ријешити источно питање, што би са свијем одговарало духу јевропских народа, тежњи за народним јединством и слободи политичној и грађанској. За то сам у овој књизи описао по сопственом посматрању и Турке, њих највише, и народе који живе у Турској.

Источно питање мора се мачем ријешити мачем хришћанских народа на балканском полуоток. Срество је општи устанак свију југославена и Грка и то заједнички и савремени. Ратни глас мора бити: с „Турцима из Јевропе!“ Србија, Грчка и Црна Гора имају иницијативу не само у томе општем устанку, него и у образовању будућег државног живота њиховог.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Ове седмице новинарство се највише занимало са доласком Виктора Емануила у Беч. „Н. С. П.“ доноси шледећу здравицу, коју је цар аустријски напио краљу уједињене Италије: „На здравље краља италијанскога, нашег милог госта, брата и пријатеља.“ Овај тоасти вели исти лист, да је свечано одобрење и преглашење нове политике, која се посвједочује такођер именованем италијанскога краља за властника једне аустријске пуковније, која ће носити име „краља италијанскога,“ те тако бити непрестанијем просвједом противу онијех, који су мислили и надали се да ће Аустрија посредовати у корист обновљене свјетске папинске власти. „Шлез. Цтг.“ као „Крајц. Цтг.“ мисле да је овај пут продужење лањског састанка владара, и ако није дошло до каквог формалног уговора, веле да савез већ фактично постоји у једнакости интереса, што ова посјета потврђује пред очима Европе. „Келн. Цтг.“ виде у овој посјети доказ, да клерикалци покушаји, који су тежили да наведу бечки кабинет да подупире ројалистичке сплетке у Француској, није су успјели.

Берлински „Пров. Кор.“ провиђа у посјети краља италијанског у Берлину јамство одлучне и дјелствителне политике мира, коју је њемачки цар на застави царској истакнуо, и која је довела до тврде заједнице између Русије и Аустрије. Утајачном дипломатском уговору фали само један повод, усачинили да с којегод стране опасност и гру пријети. Срећом то сада није случај, и ако би се његод неке политичке тежње и њихове пошљедице за јевропски мир показале, свуда ће се јасно увидити значај краљеве посјете у Бечу и Берлину и довољно озбиљно оцјенити, да се клица узнемиривања одма утре.

Напротив један од најзнаменитијех француских листова веле да овај пут неможе имати Французе узнемирити, па мисли да неможе постојати никаквог савеза између Италије, Њемачке и Аустрије, пошто би Италија могла један дан Трет заискати, што би нарушило све то пријатељство.

Инглески „Д. Њус.“ пише: „На дочек В. Емануила

у Бечу ту же се и клерикалци аустријски и Ватикан. Аустријска влада заборављајућ конкордат и политику подржавајућ свјетску власт папину, прима као краља италијанског владоца, у ком папа невиди него екскомуницираног монарха пјемонтског и отимача. Али је много значајниј пут В. Емануила у Берлину. Док су биле навале Ватикана такове да су спадале тек на законарство и судове догле нијесу оне тражиле какве интернационалне акције. По од некога доба навалио је исти дух у савјетнике владара и дворане парламената. И грађански рат који се води на сјеверу и југу Шпањске више је клерикална него карлистична значаја. У Француској проклињу бискуп и надбискуп, који уживају државна добра, краља Италије, и свјетина моли да се поврати Енрик V и да поведе француску војску на Рим. Све се ово тиче Њемачке као Италије. Војска враћајући се слагодобитна из Италије неби могла мировати. А то виде и знаду људи у Берлину, падрже да је боље створити комбинације, које ће препријечити рат, него ли неодлучности својом завести сусједа на погубелна подухећа. Посјет В. Емануила у Берлину значи чврсту одлуку објих владара, сложити се на властиту обрану, те је она посљедни добитак ултрамонтанизма у Европи.“

И ми држимо, да је посјета краља италијанскога у Берлину много знаменитија од оне у Бечу, паче да је ова мимогред учињена и да је сврха краљевог пута Берлин био. Између Аустрије и Италије не може се до савеза доћи, докле год у Аустрији узбуде клерикална странка тако јака и мјеродавна као што је и док Италија недопуни своје уједињење.

У Мадриду имали су неки генерали с Кастиеларом конференцију, да се договоре о војној основи по којој би се имало поступати у сјеверној Шпањској. Генерал Конха предузеће врховно заповједништво над сјеверном војском. Он је писао лист, у ком задаје своју часну ријеч, да ће поштовати закључке кортеса и да ће вазда остати вјеран војничкијем дужностима. — Међутим очекује се на југу дан по дан бомбардирање Картагене, гвијезда мапштоваца. С мора није могуће да се ова тврђава блокира. Покушава се да усташе наговоре на капитулацију, али све без успјеха. Двије фрегате усташке одједриле су у Агвилу по храну; инглески адмирал прати их, и дао је на знање Контрери, да неће усташама допустити да бомбардирају приморске градове.

Шпански кортеси су одложени до Јануара. У посљедњој њиховој сједници Кастиелар је изјавио да ће употребити и конзервативне генерале, јер се не ратује само одушевљењем него треба знања и искуства. Један државник, надостасти, треба да зна трансакције између своје странке и друге странке правити. Што се тиче устава, напомену, да је треба о сједињењем државама америкаским десет година радје док су га извели. Сада да је најпреча потреба уређење војске.

ИЗ НАШИЈЕХ И СТРАНИЈЕХ НОВИНА.

У једном чланку под насловом „Мажуранић — бан“ „Застава“ пише:

„Ми ћемо дакле владу, која у особи пјесника Ченгић-аге даје колико толико јамство свога домо и родољубља, симпатично пратити на пољу јавне администрације, у нади, да ће она одговорити очекивању народа, који ће за сада ради поштене, способне, и радне владе, прогутати именоване народне странке обложеном пилулу привремене нове „нагоде“.

По једну гаранцију, или, ако ће те, знак и залог добре воље и намјере у погледу јавне администрације, имали би право, или повода и основа тражити, а то је та: да нова влада што прије поднесе предлог за реформу: саборског и изборног, жупанијског и општинског реда.

Што се првога тиче, има доста битни мана, како у погледу састава сабора, који је тако рећи поплавлен вирилизмом, тако и у погледу пачина избора посланика, гдје не само вирилизам, него и безоријерни уплив владе и власти велику, мјеродавну улогу игра, што спречује израз праве воље народа.

Што се другога тиче, устав жупанија и општина таки је, да су без силнога одпора и напора и сама представништва, а власти свакако морају да буду административне машине, пука оруђа земаљске власти, без духа и моћи самоуправе. То ила ту посљедницу, да се државоправна опрека пречаша и у жупанијске скупштине и на општине, што пак иначе неби, бар не у тој мјери, и у са-

јишта, да крв своју за слободу пролију. — Кажу да војска републиканска напредује и да ће се буна карлиста до краја ове године са свим угушити. —

Иначе вам из Беча и о Бечу незнадем за сада више говорити, јер људи се овдје, док изложба траје, понајвише дочекивањем гостију баве. Тако веле, да ће нас и краљица холандијска и цар Вилхелм посјетити.

Изложба ће се крајем идучега мјесеца завршити.

Болешиња попушта знатно, услед хладнијег времена, што је од њеке 2—3 недјеље наступило.

Како чујемо из Панчева, тамо се диже у торњој вароши нова српска црква. Она ће бити са свим по укусу византијској саграђена и биће — као стручњаци веле — прави споменик. План цркве скројио је чувени наш архитект млади Србин Светозар Ивачковић из Делиблата у Банату. Ивачковић свршио је прије двије године академију умјетности у Бечу, гдје се под управом славнога ценимара Ханзена у својој струци тако наљано изобразио, да је више пута већ државне оцјене добијао. Прије двије године уручио му је сам министар тадањи Јиречек премију за план „српске цркве“. Младог умјетника нашег тражу на свјетској страни.

Кад је она панчевачка општина расписала стечај за планове нове цркве јави се и Светозар Ивачковић као конкурента. И када је до оцјене дошло, оно је од многих планова, које умјетници са свих страна у Панчево послаше, његов прву оцјену и награду добио. Радујемо се, да ћемо и на пољу лијепог умјетности у орду Ивачковићу лична српскога заступника имати!

ЦЕГИЊЕ, 16. Септембра Како су овјех дана неповољни гласови о ширењу колере из Трста стизали, били смо се јако забринули, знајући да у Боки још није кwarantина уведена за доласке из Трста и Сењске Ријеке, тијем више, што су сви путници за Арбанију окренули преко Црне Горе одкако је Турска влада по својем приставањима за исте доласке кwarantину увела. Али читаво са задовољством у пошљедњем „Сб д л“, да је далматинска влада уступила лазарет на Мелане, у ком ће се одседе сви путници и трговина из поменутијех нечистијех градова долазећа редовној кwarantини подвргавати. Тако престаје свака бојазан и чукда санитарнијех мјера за доласке из сусједне Боке.

— 13. Септембра. Данас је Њег. Свјет. кнез Никола пошао у лов у Брда. У Његовој је пратњи и царско-руски консул из Дубровника, г. Јонин.

— Овдјешњи дјевојачки институт већ је отворен. Лијепог имену, које је за кратко вријеме стекао и које му се почиње ширити по сусједнијем ниш покрајинама, најбоље свједочи што су почетком ове године уш. придомле двије ђевојачице из Далмације, три из Боке, а једна из Скадра. Укупан је број питомица из Црне Горе и са стране ове године тридесет.

— Они родољуби, којијема из Боке и Далмације у срцу вађе одзива наш позив на челу овог листа, могу прилоге предавати и шиљати на г. Нику Стефановића у Котор, ако им је наручије.

Н О В О С Т И.

— Гласовити синсатељ и велики патриота италијански, Гвераци умро је 12. тек. Ђунта од Ли орпа, родног му мјеста у пвандреној сјединици одлучила је да му се старањем муницијума ода свечана пошта. Театри су затворени.

— Г. Михајил Полит-Десачић примио је попуштењу му кандидатуру за панчевачког заступника на пешански сабор, тако опет ступа на поље политичко овај неустрашим бранилац српства и слободе.

— Бакунин је изјавио у „Женев. Жур.“, прогласијајући против клевета Марксавајек, да се са свјетом повлачи с политичког поља.

— У Швајцри су уставне галиције обустављене и уведено пзнамно стање. Каселар је имао конференцију са Серапом и Топетом, која је донела успјех учинила. Нада је да ће се брзо све д. безавне странке сложити. Бомбардирање Карлсруега још није почело, али се гласи да ће моћи

принудити на предају јер га усташки бродови погребитом храном снабдјевају. Напротив, по једном брзојаву, усташе су освојили су двије своје фрегате Авиглу; а Аликанту дато је деветдесет и шест ура времена да се предаде и да припозна кантон картагенски. Карлистичке чете удариле су на Толозу, али су с великијем губитком биле одбијене. Из Перпињана напротив брзојав доноси, да су Карлисте освојиле тврђу и град Вијану и посаду јој заробили. Сада су концентрирани у Берги и њихова снага прелазила би шездесет хиљада људи.

— В. Еманујл оставио је Берли 15. Септ. Његов дочек у овој престолници не може се срањивати са онијем у Бечу. Ђунта муницијума руског брзојавом је захвалила од стране Ринџана градоначелнику берлинском на онаков дочек краљев. Кнез Бисмарк са свијем да је био бољестан дошао је у Берли и са Мингетјем дуго конференсио.

— Цр немачки се најпослије одлучио да и он бечку изложбу посјети. Кнез Бисмарк неће га моћи пратити због слабог здравља.

— Цар руски приспио је у Ливадију у Криму. Принц енглески од Единбурга, заручник једнице цареве одуговатовао је преко Цариграда к својој тасту.

— По гласовима из Париза услед преговора и договора у Фросдорфу код графа Шамбора било би близу консолидирање свију монархиста. Вел се да се догодио раздор међу Бонапартистима. Руче хоће да поступа сложено са монархистима. Макмахон је одбио продужење провизориума, који је земљи досадио; он држи да је потребито да се рјеша питање о форми владавине. По „Ав. Нац.“ принц је Наполеон изјавио да је вољан подупирати савез републиканаца са Бонапартистима. Старац Тијер опомиње републиканце да служни буду и приправља се да у идучем засједању енергично учествује. Приликом коначног опшићења француског земљишта од немачке посаде Тијер је прихватио сва свију страна француског адресе повјерења и захвалности.

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Љекарски конгрес.) Поред многи скупова, који се држаху у Бечу за вријеме одкад је отворена светска изложба па до сад, особиту пажњу заслужује скуп љекарски. Љекари европски су, од пре три године, почели да се редовно састају у „конгресе“, на којима претресају медицинска питања од општег значаја, а која дубље засецају у јавно здравље.

Између многих питања од значаја претресано је и врло важно питање о кwarantинима, а нарочито о њиховом дјелству против колере. Нигдје, као на овом скупу, није се поклањала тако озбиљна пажња томе питању. С тога ћемо извадити, из званичног саопштења, оно што ће, без сумње, интересовати и наше читаоце.

Сви присутни ауторитети признали су да је колера приљепчива болест, а већина се изразила противу кwarantина. Разлог им је: што се кwarantином само саобраћај сиречава, а колери се поје не може на пут стати. Ово је особито случај код кwarantина које се подижу на сувим границама и на ријекама. Само ове кwarantине, које се дижу крај мора користне су. У том смислу донешени је, последије свестраног, стручног претресања, и одлука, која гласи:

1. Кwarantину треба ограничити на онлико вријеме колико је пужно да се лађе (путници) прегледају и дезинфикују; ако се не вађе ниједан болестан (од колере) онда се, лађа (која) пошто се дезинфикује, може слободно пустити да даље иде. — 2. Ако би се нашили болесни (од колере), исти ће се одма одвојити, а лађа ће се одма, заједно са свима стварима на њој, дезинфикувати па пустити да даље плови. — 3. Односно куге и жуте грознице, остају све досадање мјере (кwarantини) у пуној важности. — С тога би одма би требало да се преустроје сви они кwarantини који су подигнути због колере.

(Конгрес старокатолички). У Коствинци (Констанца) овјех дана била је скупштина старокатоличкијех заступника из све Немачке. На њој је пресједавао професор Шулте, и учествоваће разни свештеници не немачки, као Француз Минно и Рус Васиљев. Пресједник је саопштио, да се с присуством владом воде преговори, да припозна

изабраног бискупа, и рече да су мјеродавна лица признала, да је праведно, што се захтјева, да епископ буде припознао, а ствар немачкијех старокатолика сматрају као ствар просвјете. На њиховом конгресу изабран је одбор, који ће радити, да се све хришћанске цркве уједине.

(Савез за мир и слободу). Последњи женевски конгрес „лига мира и слободе“ прихватио је следеће резолуције: „Уз садање стање Јевропе чини се, да су једноставни уговори, склоњени међу два или више народа, најуспјешнија средства тому, да се уведу обранички судови у међународну праксу“. Скупштина изјављује: „Позитивно законодавство ваља да буде у складу с моралом; темељ морала јест аутономија човјека; право т. ј. позитивни закони о праведном и неправедном, стоји над силом, која може тек, онђе посредовати, гдје брани право; морални закон јест исти у ондашњијех народа прама народу као и ондашњијех грађана прама грађанима. Народи су једнаки пред моралом дакле и пред правом, владала каква му драго разлика међу њиховијем територијем и бројем вучанства; они су одговорни за своје чине: они су, чувајући индивидуална права и објективне људске интересе, властни, владати сами собом по начелима праведности на политичком, господарственом и религиозном пољу; с њима не може располагати буд анексијом буд освајањем нити који појединац нити која влада“. О трећем питању: „Федеративно начело“, створило се следећи закључак: „Скупштина прихваћа следеће изјаве: 1. Ми држављани Немачке Француске, Италије, Швајцарске, енглеске, Шпанолске, Белгије, славенских земаља, Грчке и т. д. изјављујемо да је задаћа јевропскијех народа, потпомагати један другог, па да је Јевропа заједничка доловина свих њих. 2. Ми сви жељно изчекујемо дан, гдје ће ти народи један другом пружити руке и створити савез слободних народа. 3. Ми држимо, да ће се републиканска владавина, буде ли се тек тај савез остварио, у свим јевропским државама омогућити, те ми хоћемо, да јевропску конфедерацију подигнемо на темељу аутономије човјечје особе.“

(Депортирани комунари). Из градића „Лас Палмас“ на каварским отоцима добио је парижки лист „Пресе“ допис од дне 23. Агуста о депортацији комуниста. Допис гласи овако: „Брод Виргинија доловно је јучер са 175 осуђених комуниста и са 25 жена и дјеце. На глас, да је Виргинија дошла, изашла је сила боља људи на обалу, ну нитко није смио на брод. Од Рохефорта до Лас Палмас пловила је Виргинија тринајест дана по лијепог времену. Сви осуђени посве су здрави. Међу њима су Рохефорт, Ферн, Паседонет и више знаменитијих лица. Признају да су посве здрави, те да су се у Паризу само причињали. Пуше и играју карте и шах. Њекоји и читају калитро, ну док недомовине у Лас Палмас, није ниједан ништа писао. Сви плају доста новаца и живу добро. Рохефорт има 15000 франака, по илеу у њега исто у чиновника, који на броду води рачуне. И други располажу са знаменитим свотама. Обокрбитељ брода накупавио је за њих свачеса. Имају собом добра вина, боца од 3 до 10 франака, сметака, духана и сваковрстна животиња. У Лас Палмас укицано је за њих шест убојених волова, десетак петнајест овнова, шеса и рибе. На броду је добра дисциплина. Виргинија одлази сутра у 7 сати.“

(О олуји на Босвору) допиру потање вјестна а једна је црња од друге. Вјетар се је био задњи понедељак надуо да нико жив непасти, да је икад тако бјеснио. На копну и на мору је сила боља квара. У Цариграду срушило се је више кућа, дрвље је вјетар почупао и изпрепаљено. Више минарега срушио је вјетар, већу њима и минарет најљешне цамије Софије, и људих је животног пострадао. На Босвору побацао је вјетар много чамцаца на сухо, много их је поразбијао и изодиначио. И великих је бродова пострадао. Уз олују ударила је густа киша. Над Цариградом није јако падало, ну на некојим мјестима лијева ла је као да се облак пролезио. И од више је много квара. Рујелска је железница на много мјеста разорена. Насип је одијела вода, а гвозђе од колотечина остало је у зраку. Док опет пољу гвоздена кола, требат ће много тровати труда. Сваки дан чује се све то више квара. —